

žbaja vsak četrtek
in volja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
ljevajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
tja, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 21.

V Mariboru, dne 25. majnika 1899.

Tečaj XXXIII.

Slovincem smrt!

Maribor, 22. maja.

V nobenem deželnem zboru niso Nemci tako razdivjani in zlobni kakor pri nas na Štajarskem. Omamljeni od sovraštva do Slovencev mislijo le na to, kako bi čim preje duševno in gmotno uničili slovensko ljudstvo. Ne poštenost in pravica jim narekujeta njih delovanje, ampak le slepo sovraštvo in neizmerena grabežljivost. Nemci koprniyo po trenotku, ko bodo na spodnještajarskih kmetijskih domovih gospodovali njih krvni bratje. Slovenski kmetje jim naj bodo le hlapeci in dekletke, dokler ne umrjejo, dokler ne izginejo...

To sovraštvo in grabežljivost so dokazali Nemci zopetno dne 18. maja t. l. v našem deželnem zboru. Našle so se tedaj vse nemške duše skupaj: liberalne, nacionalne in konservativne. Veljalo je namreč, da se zopet stori korak naprej v ugonabljanju spodnještajarskih Slovencev. Nemci so predlagali, naj se Südmarki, Schulvereinu, celjskemu Studentenheimu in nemškemu dijakom celjske gimnazije dá podpora v znesku 20.000 gl.

Slovenski kmetje! Südmarka, to je ono društvo, katero kupuje posebno ob jezikovni meji vaše domove in posestva, ter jih prodaja potem po najugodnejših cenah iz tujih krajev k Vam privandranim Nemcem. To društvo Vam kupuje torej zemljo izpod nog, slovenski kmetje, in temu društvu dajejo Nemci podporo. Schulverein Vam odtuje Vašo deco, jo pripravlja za prusaštvo ter prinaša nemir v vse kraje, kamorkoli pride. V celjskem Studentenheimu se ne sprejemajo slovenska

deca, ampak le otroci spodnještajarskih nemčurjev in nemških paberkov. Za Vaše dijake, Slovenci, ne da dežela niti krajcarja. Za nemške dijake pa skrbi v Studentenheimu in zraven še ustanavlja posebne štipendije za nemške dijake celjske gimnazije. In ne kakih par tisoč dajejo za te namene, s katerimi Vas hočejo uničiti, ugonobiti, zatreti, ampak celih 20.000 gl. To je denar, v katerem tičijo tudi slovenski davčni krajcarji, in ta denar se bo uporabljal v pogin spodnještajarskega Slovenstva. Ali ni to razžaljivo, ali ni to izzivalno? Kateremu Slovencu ne vskipi kri od jeze, kadar gleda tako ravnanje? Komu se ne krčijo pesti od vznemirjenosti? Kogar tako ravnanje ne izbudi, ta nima slovenske krvi v svojih žilah, ta je nenormalen človek.

Vsi Nemci so glasovali za ta predlog. Tudi konservativni nemški poslanci so se pokazali ob tej priliki zopet kot pravi božji voleki štajarskega deželnega zbora ter so potegnili z liberalci in nacionalci. Čez tako neodločno stranko kakor je nemško-konservativna na Štajarskem mora priti kmalu vihar ter jo odnesti s politiškega pozorišča. Tudi vlada ni imela niti jedne besede zoper ta predlog. Ob koncu zasedanja je celo namestnik pohvalil delovanje deželnega zbora. Grof Clary, ali je tako delovanje zares hvalevredno? Gospod grof je cesarjev namestnik za celo deželo, torej tudi za Slovence, in njegova dolžnost bi bila, da nas brani, kjer nas Nemci krivično napadajo. Toda on tega ni storil! Naši državni poslanci pa se v državnem zboru zmeraj ležijo na trebuhu pred

ministerskimi stoli ter čakajo in čakajo. — Samozavestno in odločno pa so nastopili v deželnem zboru pri tem predlogu naši slovenski poslanci, tako da se je vzbudila celo že davno zaspala slovaška kri dr. Schreinerja ter postala vznemirjena. Slovenski poslanec in namestnik deželnega glavarja dr. Serbec si je izprosil ob tej priliki besedo ter izjavil v imenu slovenskih poslancev:

«V proračunu nahajajo se točke, zadržajoče prispevke iz deželnih dohodkov iz zivalnim nemško-narodnim društvom, kakor Südmarka, nemški Schulverein. Izven tega je danes na dnevnem redu pod prilogo št. 183 predlog, da naj se dovoli nemškemu dijaškemu domu v Celju letnih 2000 gl., društvu, ki ima neovržno že vsled povoda, iz katerega je nastalo, kakor tudi po svojih tendencah nalogo, slovensko gimnazijsko mladino pridobivati in ponemčevati, ter vzgajati Slovanom sovražne elemente.

Mi vidimo v teh predlogih, nadaljevanje onih krivičnih ukrepov štajarskega deželnega zbora, ki naj pospešujejo s strankarsko porabo deželnih dohodkov sistematično germanizovanje v deželi, — ukrepov, kateri slovensko prebivalstvo globoko žalijo in ga silijo do prepričanja, da isto v tem deželnem zboru nima pričakovati nobene pravice, in da more upati gospodarsko in kulturno napredovanje le, če se izloči iz sedanje administrativne zveze.

Mi zastopniki slovenskega naroda na Štajarskem moramo toraj proti temu predlogu izreči najodločnejši upor, ter izjavljamo, prepuščajoč vso odgovornost za tako postopanje večine edino njej samej, da nam nikakor

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

15. Avstrijsko gostišče v Jeruzalemu in romarska hiša; dvorana zadnje večerje in pridiga v njej.

Posamezni romarji, ki prihajajo v Jeruzalem, dobijo precej lahko stanovanje in hrano in sicer po ceni ali celo zastonj v avstrijskem gostišču ali pa v romarski hiši oo. frančiškanov; za večje romarske trupe ali karavane je pač težavniše primernih stanovanj oskrbeti, pa mi smo vendar vsi naši prostora v onih dveh ravno imenovanih hišah. Prvo, namreč avstrijsko gostišče (österreichisches Pilgerhaus) postavili so l. 1857 z denarnimi doneski iz vseh avstrijskih dežel in posebno z velikodušnimi darovi naše slavne cesarske rodbine. Ta hiša odlikuje se v dvojnem oziru, 1. da je najlepša v celem Jeruzalemu, akoravno ni zelo visoka in ima samo prvo nadstropje, pritličje in podzemeljske prostore ali suteran; 2. pa, da stoji pri tretji postaji sv. križevega pota; mi, ki smo stanovali v tem gostišču (36 romarjev) bili smo torej vsakokrat, ko smo iz hiše stopili, že na križevem potu, naj smo se

obrnili na to ali ono stran. Hišna predstojnika sta dva navadno bolj mlada avstrijska duhovnika, ki se učita natančno spoznavati sv. kraje; lani sta bila slučajno 2 Slovana in sicer prvi ravnatelj je bil Slovak Čarski, drugi pa Čeh Slabi; gospodinjstvo pa je v rokah sester Boromejk iz Aleksandrije. Nahaja se v hiši tudi kapela, kjer se romarji udeležujejo sv. maše in skupno opravljajo svoje vsakdanje molitve; zadej za hišo je pa velik vrt, kjer raste potrebno sočivje, kamor se pa tudi romarji kaj radi hladit hodijo.

Ogromna večina naših soromarjev pa je bila na kvartirju pri oo. frančiškanih; ti redovniki imajo namreč v Jeruzalemu dva samostana; malega in borgega pri cerkvi Božjega groba, katerega zvesti varuhi so, in drugega pri cerkvi Božjega Odrašenika; tukaj imajo tudi hišo za romarje, ki se imenuje „Kaza nova“ t. j. nova hiša; menihi so večinoma Lahi, romarje pa sprejemajo naj si bodo ktere koli narodnosti. Kako gostoljubni so oo. frančiškani, smo se pozneje še večkrat pričeli; ko smo prišli v Betlehem, v Nazaret, v Kano galilejsko itd., povsod so nam brezplačno postregli s kruhom in dobrim vinom; seveda so jim za to nekateri premožnejši romarji nekaj miloščine dali. Jaz sem prepričan, da se po sv. deželi varno in vspešno potuje le s pomočjo oo. frančiškanov;

zato se tudi vsakovrstni in drugoverski popotniki, luteranci, anglikani in muhamedani k njihovim samostanom zatekajo.

V srednjem veku bil je glavni sedež oo. frančiškanov v Jeruzalemu, na gori Sion, pri dvorani zadnje večerje; a Turki so jih silno nadlegovali in na zadnje pregnali s tega sv. kraja; in ravno to dvorano smo si romarji ogledali v nedeljo popoldne. Za nas je bilo od turškega sultana posebno dovoljenje prišlo, da smo smeli v to dvorano vstopiti in svojo pobožnost opraviti; navadno namreč Turki romarjem tega ne dovolijo ali jih pa samo pustijo malo v njo polukati, seveda za obilen bakšiš. Naša procesija prišla je najprej do Davidovega grada, kjer je dandanes vojašnica; turška straža nas je celo pozdravila, ali nam čast skazala po vojaškem načinu. Ne daleč proč je razkolniško armenska cerkev sv. Jakoba st., na tistem kraju namreč, kjer je ta apostol umrl mučeniške smrti; do 1873. smeli so katoličani enkrat v letu (25. julija) daritev sv. maše obhajati v tej častiljivi in lepi cerkvi; a zdaj je jim tudi ta stara pravica odvzeta. Nekaj zadej za to cerkvijo je ženski armenski samostan; tu je stala hiša Anova, kamor so bili vjetega Jezusa najprej pripeljali; kraj, kjer je pa bila Kafježova palača, je zdaj zunaj mestnega ozidja; ravno tako tudi dvorana zadnje večerje. Ko

ni mogoče, vdeležiti se bodisi le posvetovanja o teh predmetih. — In po teh besedah so zapustili slovenski poslanci deželno zbornico. Kdo bi jih tudi mogel prisiliti, da gledajo, kako Nemci kopljejo grob njihovim rojakom...? Nemci so potem sami vsprejeli oni predlog.

Dolžnost slovenskih poslancev pa je sedaj, da od kraja do kraja oznanjujejo nam Slovencem pogubonosno delovanje štajarskih Nemcev ter širijo prepričanje, da v Gradcu za nas ni mesta, da se Slovenci moramo od Nemcev ločiti ter dobiti svojo deželno upravo, svoje gospodarstvo. Sami si hočemo rezati lastni kruh. Zadnja kočna na Spodnjem Štajarskem naj izve o teh grobokopnih 20.000 gid., v vsaki koči naj se udomači klic: «Proč od Nemcev, proč od Gradca!»

Nemška oholost.

Z velikimi težavami so spravili nemški državni poslanci na binkoštno nedeljo svoj narodnostni program na dan. Iz programa pa vključujejo dolgemu posvetovanju ne odseva nemška pamet, ampak le nemška oholost in predrznost. Nemci zahtevajo, da se nemški jezik proglasi avstrijskim državnim jezikom, češ, tem prej smo godni za pruskega kralja. Da resno mislijo na Prusijo, razvidimo iz njih druge zahteve, naj se zveza z Nemčijo uzakoni. Za to neavstrijsko zahtevo si zasluži vsak državni poslanec, ki se je o tem posvetoval, da ga utaknejo par let v luknjo kaše pihat. Avstrija je po svoji večini slovanska, in se ne bo nikdar prodajala pruskonomskemu kralju. Sicer pa tudi Nemci sami dobro vedo, da je večina avstrijskega prebivalstva slovanskega rodu, zato predlagajo nemški državni jezik, in da bi lažje opravljali poprusjačenje, zahtevajo, naj se Poljaki ločijo od Avstrije, kakor so se Ogrji. Potem bi imeli Nemci le nas Slovence in Čehe v žaklju, katere bi lahko zdrobili. Glede Spodnjega Štajarja govori nemški program največje bedastoče. Skupno prebivajočih Slovencev nemški veleumi ne poznajo, slovenske paralele se morajo v Celju zatreti, po trgih in mestih so dovoljene le nemške šole, v uradih naj bo kar največ nemščine, pri okrožnih sodiščih naj se obravnava v nemščini. Ako bi katero ministerstvo le nameravalo, uresničiti te sanjarske nemške predloge, tedaj bi nastal med Slovani v Avstriji odpor, kakoršnega še svet ni videl. V Avstriji smo Slovani v večini, mi moramo torej biti tudi gospodje! Sicer pa bomo o tej stvari še obširneje govorili ter določno označili svoje stališče.

Razmere v Gorici.

Iz Gorice smo dobili izvirno poročilo: Črni oblaki se približujejo na politiskem polju v Gorici. Tukaj se nahajata dve stranki: Gregorčičeva in Gabrščekova. Obedve bi radi gospodovali in vladali. Drug bi rad drugega spodrnil, kakor so svoje dni Tonklija. Vendar pa ima Gregorčič mnogoveč privržencev zavoljo svojih zaslug za prerojenje slovenskega življa na Goriškem. Vsled tega mislim, da bo tudi on zmagal pri obnem zboru «Sloge» 25. t. m., kajti učiteljsvo je zapustilo «Sočo» zaradi neobjavljenja dopisov iz učiteljskih krogov. Kakor sem zvedel, je še samo eden učitelj naročen na «Sočo.» Toraj 25. t. m. bo se bil smrten boj za prvenstvo voditelja. Tukaj se bodo odkrile rane in skrivnosti «Sloge.» Pregovor pravi: «Sloga jači, nesloga tlači» a pri naši «Slogi» se to ne uresničuje. Škoda, da se cepimo. Zakaj toliko strank ravno na meji, kjer potrebujemo sloz-nega delovanja? Lahoni se nam bodo smejali in se ravnali po geslu: «Kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima.» Pripoznati moramo Gregorčiču trajno delovanje skozi veliko let. On je zbudil in vzdramil Slovence v Gorici, ko bi njega ne bilo, bi Slovenci ne imeli že toliko upliva na Goriškem. V Gorici okoli Sv. Antona so posestniki večinoma skoro vsi Slovenci. A tudi Gabrščeku ne moremo odrekati velikih zaslug.

V četrtek 18. t. m. smo imeli zborovanje zaradi Hilarijske tiskarne. Ker ima tiskarna povsem laško lice, tudi delavci, posebno pa tiskarji, niso slovensčine zmožni, zato so ji Slovenci hrbet obrnili in ustanovili «Narodno tiskarno» v prejšnji Obizzijevi, katero sta kupila dr. Gregorčič in grof Coronini. Tam se bo znanprej tiskal «Primorski list» in «Cvetje,» morda še tudi tretji list, katerega namerava «Sloga» po svojih pravilih izdavat.

Slovenska šola v Trstu.

V Trstu je na stotine slovenskih šolskih otrok, ki bi radi obiskovali slovensko šolo. Leta in leta že prosijo tržaški Slovenci za slovensko šolo. Ker pa je mestni svet v tem pogledu gluha, pritožili so se stariši pred 15 leti na namestništvo. Zadnje dni je namestništvo vendar enkrat rekurz rešilo. A kako? Namestništvo je tržaškim Slovincem povedalo, da jim slovenskih šol v mestu sploh ni treba, ker imajo take šole v okolici mestni. Kaj naj rečemo k temu? To je najkrepkeji udarec v obraz slovenskemu narodu, kojega zastopniki tako zvesto hlapčujejo Thunu in desnici. Toliko smo tedaj napre-

dovali, da mesto z obljubami nas pitajo s zaušnicami! Zalostno!

Nova vojska?

Med južno-afričansko državo Transvaal in med Anglijo se morda v kratkem začne krvava vojna. Transvaal je najbogatejša dežela zlata, srebra in dragih kamenov. Zato je umevno, da bi jo pohlepni Angleži radi dobili v svoje roke. Na vsak način hočejo zdaj izzivati vojno. Tujci — prisiljenci v Transvaalu hočejo namreč uživati vse državljanske pravice. Domačini jih jim nečejo dati. Angleži pa pravijo, da jim jih morajo dati, pa podpirajo prisiljence. Nekaj Angležev so pred kratkim v Transvaalu zaprli, ker so snovali napad na Transvaal.

Dopisi.

Od Sv. Jurija ob Ščavnici. (Društvene zadeve.) Tukajšnje gasilno društvo si je izvolilo to pomlad naslednje načelnstvo: Alojzij Čagan je načelnik, Matija Čagan njega namestnik, Martin Pintarič je vodja plezavcev, Ferdinand Hrašovec namestnik, Martin Fekonja vodja brizgalničarjev, France Slana namestnik, g. Alojzij Majcen tajnik in France Strniša nadzornik gasilnega orodja.

Pri shodu dne 14. maja predlagal je načelnika namestnik, da se opusti nemško, ter uvede slovensko povelje, pri čemur so se nekateri mrmraje odstranili, toda večina je ostala ter enoglasno odobrila in sprejela predlog. Vrli Jurjevčani, le pogumno naprej! Saj Vas je že itak predolgo kazil madež nemške komande. Že dolgo je bilo treba kaj takega odpraviti, kar se je pa pod novim načelnštvom sedaj zares zgodilo. Vam, zavedni možje in mladeniči jurjevski, pa kličemo: Pristopite k prenovljenemu društvu v obilnem številu, kojega geslo je: delovati Bogu v čast in bližnjemu v pomoč!

Od Sv. Križa pri Mariboru. (Tužno ponesrečene spletke proti občinskim volitvam). Dne 16. februarja imeli smo pri nas občinske volitve. Udeležba ni bila mnogobrojna, vendar pa smo dobili v novi občinski odbor prav dobre in čile moči, med temi župnika Fr. Kocpeka in našega rojaka dr. Pipuša, katera nam Bog ohrani še prav mnogo let, tako da smo lahko bili zadovoljni z izidom volitve. Ni pa bila tako zadovoljna z novim odborom naša nemško-politična strančica, katero je podpiral tudi pri-vandranec Florijan Schauer, tisti Schauer, katerega so nam poslali Šentpeterčani pri

pridemo na neko veliko dvorišče, nas že obdajajo čudno opravljeni in resni turški moški; reklo se nam je, da so derviši ali muhamedanski menihi; gremo po lesenih stopnicah v prvo nadstropje in vstopimo v sv. dvorano — Turki pa kar nam za petami; mi mirno poslušamo lepo pridigo, derviši pa nalašč glasno kramljajo in nas motijo; ko pa začnemo moliti «Oče naš,» zaženejo Turki strašanski krik in trušč; policaji in kavasi posredujejo in se že pripravljajo na boj z mečem in palico; in najbrž bi bila tekla kri, ako bi se ne bili mi hitro in sami radi vmaknili. Zvedel sem pozneje, da so derviši po našem odhodu dvorano dobro zavarovali in ključavnico s plehom prebili; ko pride drugi dan neka baronica in prosi dovoljenja vstopiti, ga ji odrečejo in zabranijo; toda, ko srebrnjaki zažvenketajo v baronični roki, se Turki spreobrnejo in se spravljajo pleh trgat s ključavnice; zares, bakšiš premore vse.

Dvorana zadnje večerje je dolga 14 m. in široka 9 m., s kamenitim tlakom, ki je pokrit z bornimi preprogami, sicer pa celo prazna, zapuščena in zaprašena; obok podpirata dva kamenita stebra.

Zakaj se pa mohamedani tako bojijo, da bi jim kristjani vzeli to dvorano? Samo zato, ker menijo, da se tik nje nahaja grob Davidov, kterege tudi oni visoko čislajo in

časitijo. Sicer pa upajmo, da se pridejo boljši časi in da se bo stala tukaj lepa krščanska cerkev, kakor se je že v srednjem veku vzdigala na višini sionskega hriba cerkev sv. Duha, o kateri pa zdaj ni več najti sledu; saj se mora ravno ta kraj prištevati najznamenitejšim krščanskim svetiščem, ker tukaj je tako imenovani cenakulum ali obednica, v kateri je Jezus Kristus jedel zadnjikrat velikonočno jagnje. Vsled starega, jako zanesljivega poročila je namreč stala tukaj tista hiša, v kateri je Gospod svojim učencem noče umival in jim s tem priporočil ponižnost, ljubezen in čistost srca, ter je potem vpostavil zakrament presvetega Rešnjega Telesa in apostole posvetil za duhovnike ali mašnike nove zaveze, ter tako posvetil to hišo za prvo krščansko cerkev. Tukaj se je Jezus prikazal svojim učencem na dan svojega častitljivega vstajenja, da jih potrdi v sveti veri in jim podeli oblast, katero je sam prejel od svojega nebeškega Očeta, ter je vpostavil tudi zakrament svete pokore. Tukaj se je zopet prikazal osmi dan svojim apostolom, da je ozdravil nevero apostola Tomaža. Tukaj je zbral svoje učence pred svojim vnebohodom, da jim podeli zadnja povelja in naročila. Tukaj so bili apostoli in učenci zbrani v molitvi enega duha, enega srca, da si izprosijo tolažnika svetega Duha. Tukaj je bil

sv. Matija apostolom izvoljen in prištet. Tukaj je prišel na binkoštno nedeljo sveti Duh nad apostole in prve verne in je bila tako vstajena sveta katoliška cerkev. Tukaj je imel sveti apostol Peter svojo prvo pridigo, po kateri se je iz vseh pokrajin zemlje spreobrnilo 3000 nevernikov. Tukaj je bil sveti Štefan z drugimi vred za dijakona izvoljen in posvečen. Odtod je vodil in vladal sveti Jakob mlajši krščansko občino v Jeruzalemu. Tukaj je obiskal sveti apostol Pavel po svojem spreobrnenju poglavarja svete cerkve apostola Petra, «da nebi zastonj tekel in se trudil.» Tukaj so si razdelili apostoli pokrajine vesoljne zemlje ter so se zopet semkaj vračali iz svojega apostolskega delovanja. Tukaj v bližini je prebivala prečista devica Marija, mati Jezusova in je tudi tukaj umrla. Pri tem svetišču je bil sedež škofov jeruzalemskih, kakor tudi pokopališče kristijanov, na katerem so bili pokopani sveti Štefan mučenik, Gamaliel in drugi verni kristjani. Ni se torej čuditi, da so to častitljivo svetišče verniki visoko čislali pod imenom «sveti Sion». V samostanu pri tem svetišču se je nastanil sveti Francisek Asiški (1219), ko je prišel obiskat božji grob v Jeruzalemu, in tukaj so se naselili leta 1333 njegovi duhovni sinovi in so se branili proti turškemu navalu do leta 1559; zato ima še dandanes predstojnik